

HLAVNÍ POZNATKY Z ANALÝZY

Lidské zdroje mají v ekonomickém a společenském rozvoji nezastupitelnou úlohu a jejich zkoumání nabývá na důležitosti zejména v souvislosti s probíhajícími ekonomickými změnami. Cílem předkládané analýzy bylo zhodnotit velikost, kvalitu a využití pracovní síly včetně dokumentování vývojových trendů v Pardubickém kraji v kontextu celorepublikového vývoje.

Velikost pracovní síly

Pracovní síla se v kraji dlouhodobě zvětšovala. Tento trend se však v příštích letech zastaví a vlivem věkového složení obyvatelstva bude počet ekonomicky aktivních osob výrazně klesat a pracovní síla bude nadále stárnout.

Z hlediska složení pracovní síly převažují zaměstnanci (čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji); naproti tomu podíl zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet na trhu práce je třetí nejnižší v ČR.

Míra ekonomické aktivity se v kraji snižuje, a to především u osob ve věku 20 – 24 let, které se delší dobu věnují vzdělávání a odkládají nástup do zaměstnání až po ukončení studia. Míra ekonomické aktivity mužů je vyšší než u žen ve všech věkových skupinách nad 20 let.

Na vývoj počtu obyvatel kraje má v posledních letech rozhodující vliv zahraniční stěhování. V rámci vnitřního stěhování se lidé se stěhují za prací k centřům zaměstnanosti. Mladí kvalifikovaní lidé (hlavně absolventi vysokých škol) ve větším rozsahu kraj opouštějí.

Kvalita pracovní síly

Úroveň vzdělanosti pracovní síly je v kraji dlouhodobě nižší než v ČR jako celku, roste pomaleji především zastoupení osob se středním vzděláním s maturitní zkouškou. Existují velké rozdíly v úrovni vzdělanosti uvnitř regionu; nižší vzdělanost je zejména na jihu a východě kraje.

Nadprůměrný podíl maturantů po roce 2000 pokračuje ve studiu na vysokých školách, tím se postupně zvyšuje podíl vysokoškoláků v populaci kraje.

Výrazně roste podíl mladých lidí se znalostí angličtiny; tzv. „počítačová gramotnost“ v kraji zaostává za průměrem ČR, přičemž vybavenost domácností výpočetní technikou je nadprůměrná.

Mezi účastníky rekvalifikací roste v posledních letech zastoupení starších uchazečů o zaměstnání a osob s nižší úrovní vzdělání. V letech 2008 a 2009 v souvislosti se zhoršenou ekonomickou situací nacházeli práci obtížněji i absolventi rekvalifikací.

Využití pracovní síly

V průběhu 90. let minulého století kopíroval vývoj nezaměstnanosti v kraji republikový trend. Nejvyšší nezaměstnanost byla zaznamenána v letech 1999 a 2000. Ve srovnání s republikovým tempem rostla v kraji od roku 2008 nezaměstnanost vlivem ekonomického útlumu rychleji, a to především v mikroregionech při hranici kraje.

Trh práce v kraji využívá více pracovníků s nižší kvalifikací a nabízí relativně více manuálních pozic. V letech 2007 – 2009 se ve vazbě na změněnou ekonomickou situaci snižoval zájem o nekvalifikované manuální pracovníky. Důsledkem toho je nejvyšší převis počtu uchazečů o zaměstnání v této kategorii nad počtem volných míst.

Důležitým aspektem charakteru trhu práce je sezónnost. Ve srovnání s jinými regiony je vývoj na trhu práce v Pardubickém kraji charakteristický zřetelnými sezónními výkyvy, a to především v zimních měsících (útlum sezonních prací v zemědělství a stavebnictví).

V souvislosti s ekonomickým útlumem je omezována ekonomická aktivita důchodců a klesala i zaměstnanost cizinců. Nezaměstnaností jsou po roce 2008 nejvíce ohroženi mladí lidé do 30 let s nedostatečnou praxí a osoby v předdůchodovém věku.

Předložená stručná analýza nemohla postihnout všechny pohledy na trh práce, pracovní sílu a její využití. Zkoumáním této problematiky prostřednictvím dat ČSÚ i dalších datových zdrojů se budeme zabývat i nadále. Datové publikace či analytické materiály ČSÚ týkající se lidských zdrojů, zaměstnanosti, nezaměstnanosti jsou průběžně zveřejňovány na internetových stránkách **www.czso.cz**.